

Силабус курсу
«Філософська пропедевтика»

Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 033 Філософія
Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»
Кількість кредитів – 4
Рік підготовки, семестр – I рік, I семестр
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: згідно розкладу занять
Консультації: згідно розкладу індивідуальної роботи
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук – Поперечна Галина Антонівна
Е-mail викладача:	hap190962@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/poperechna-galina-anton-vna.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3333

Анотація дисципліни

Курс «Філософська пропедевтика» спрямований на ознайомлення студентів з особливостями філософії як типу світоглядного знання та навчальної дисципліни, специфікою філософської рефлексії, способами філософування, структурою, напрямками і періодами розвитку філософії, її структурою, функціями і значенням для особистісного самовизначення людини. Курс покликаний забезпечити підготовку до творчого сприйняття контенту філософських дисциплін та до самостійного вивчення філософії; переходу студентів на рівень теоретичного світогляду.

Вивчення курсу має на меті ввести студентів у систему базових філософських дисциплін, які є необхідними для здобуття професійної філософської освіти. Ця дисципліна повинна дати вихідні уявлення про особливості існування філософії як явища суспільної свідомості та її специфіку як різновиду знання.

Основні завдання: засвоєння необхідних знань про філософію як особливу сферу людського знання і пізнання, як глибинне і непереможне прагнення людської душі до прозорості й осмисленості підвалин власного буття, забезпечити чітке знання про особливості та характерні риси філософського мислення, структуру та основні функції філософії, формувати навички рефлексивного мислення, здатність до застосування в конкретній ситуації чітку світоглядну позицію.

Зміст дисципліни «Філософська пропедевтика» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033 Філософія, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання

Змістовий модуль 1. Сутність філософії і її вихідні проблеми

2 / 2	1. Сутність і призначення філософії	Розуміти багато вимірність відношення «людина – світ», специфіку філософії в порівнянні з наукою, мистецтвом, мораллю, правом, релігією тощо, засвоїти структуру і основні компоненти і рівні світогляду.	Питання, круглий стіл
2 / 2	2 Філософія в сучасному світі	Засвоїти специфіку філософського запитування, її особливості в сучасної людини, неутилітарність, істотні особливості, практичне значення філософії як чинника розвитку людини і суспільства.	Питання Творчі завдання, дискусія
2 / 2	3. Граничні засади буття людини в світі	Розуміти проблему буття як вихідну категорію філософування, знати онтологію як розділ філософії, що вивчає проблему буття, її особливості та основну проблематику, значення категорії буття для людини.	Питання, тести, реферат
2 / 2	4. Духовні виміри буття	Знати істотні риси феномену духовного, його сутнісні форми прояву: дух, душа, духовність, природи ідеального, аналізувати духовні аспекти кризи людської цивілізації, значення цінностей як форми утримання й закріплення споріднених смислів.	Тести, питання, реферат
2 / 4	5. Філософське і наукове пізнання	Розрізняти поняття гносеології та епістемології, розуміти сутність пізнання, провідні напрями у підході до розв'язання гносеологічних проблем, познайомити з методологією наукового пізнання, висловлювати власні міркування з приводу розвитку науки і техніки.	Питання, тести, творче завдання

Змістовий модуль 2. Філософське осмислення аспектів людського буття

2 / 2	6. Проблемність людського буття	Усвідомлювати глибину питання людського буття, аналізувати співвідношення понять життя, буття та існування як визначальних характеристик людини, розуміти єдність і багатоманітність людського буття, буття людини як буття можливості, важливість питання життя та смерті.	Тести, питання, робота з першоджерелами
2 / 2	7. Буття людини в суспільстві	Розуміти суспільний характер людського буття., феномену соціального та форми існування соціуму, пояснювати взаємозв'язок	Тести, питання, реферат

		основних елементів суспільного життя, виділяти і аналізувати детермінанти суспільного розвитку та основні чинники регуляції соціальних відносин.	
2 / 4	8. Людина в світі історії	Виробити новий погляд на історію як на унікальний світ, головним чинником і суб'єктом якого виступає людина, характеризувати основні проблеми філософського осмислення історії, роль і відповідальність людини перед історією.	Тести, питання, дискусія
2 / 4	9. Людина і світ природи	Формувати філософський підхід до сприйняття й осмислення природи, розуміти необхідність зміни світоглядної позиції щодо відношення до природи, висловлювати власні думки з приводу сучасної екологічної ситуації,	Питання, тести, есе
2 / 2	10. Людина і світ культури	Розуміти проблематичність поняття культура, його співвідношення з поняттям цивілізація, аналізувати аспекти взаємопроникнення життя та культури, культуру як чинник здійснення людського в людині, поле реалізації творчості, буття і свободи.	Тести, питання, дискусія

Формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 2	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та інноваційними технологіями.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності
ЗК 13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї
ЗК 16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
	Спеціальні (фахові) компетентності
СК 1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для

	аналітичної діяльності.
СК 2	Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.
СК 3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
СК 5	Здатність аналізувати сучасні філософські та суспільно-політичні проблеми та вчення.
СК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань.
СК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
СК 8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
СК 10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.
СК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
СК 13	Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
СК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
СК 16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 1	Розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури;
ПРН 2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських та суспільних дисциплін, знати філософську та конкретно-наукову термінологію
ПРН 3	Знати основні етапи, напрямки в історії світової і вітчизняної філософії та інших суспільних галузей.
ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
ПРН 6	Знати основні напрями, тенденції, проблематику сучасної філософії та суспільних наук.
ПРН 8	Оперувати основними філософськими, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну

	значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності.
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
ПРН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недобросовісності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності.
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Література

Основна

1. Андрущенко В. П. Вступ до філософії. Великі філософи: Навчальний посібник. Київ-Харків.: СПДФЛ Чиженко С. Ю., ТОВ«РИФ», 2005.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: наук. посібник. К. : інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с.
3. Борисов С. В. Философская пропедевтика: Теория и практика. М., 2003.
4. Воловик В. І. Вступ до філософії. Навчальний посібник. Запоріжжя: Просвіта, 2001.
5. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / За ред. Г. І. Волинки К.: Вища школа, 1999.
6. Гусєв В. Вступ до метафізики. Навчальний посібник. К.: Либідь, 2004.
7. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Основи філософії: Нвч. посібн. Харків : Право, 2003. 352 .
8. Дулуман Є. Ісаєв В. Філософська пропедевтика: Начальний посібник. Луганськ, 2004.
9. Лузан А. О. Вступ до філософії: навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
10. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: Онтологія людини. К.: Абрис, 1995.
11. Починок Б. В., Починок І. Б. Вступ до філософії гуманітарних наук: Підручник. Чернівці: Чернівецький національний ун-т 2012.
12. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи. Навчальний посібник. К.: Каравела, 2009.

Допоміжна

1. Александров В. И. В поисках философии будущего. Всеобщая взаимосвязь мира. Москва : Либроком, 2009. 240 с.
2. Апель К. О. Дискурс і відповідальність : проблема переходу до постконвенціональної моралі / Карл-Отто Апель ; [пер. з нім. В. Купліна]. Київ : Дух і літера, 2009. 430 с.

3. Боэций. Утешение философией и другие трактаты. М. : Наука, 1990.
4. Булатов М. Філософський словник. К.: Стилос, 2009.
5. Введение в философию, или Пропедевтика к философии: К. К. Жоль. Москва, ЮнитиДана, 2004. 352 с.
6. Ильин В. В. Теория познания. Введение. Общие проблемы. М.: Либроком, 2010.
7. Имянитов Н. С. Количество, качество и противоположности: вчера, сегодня, завтра // Философия и общество. 2009. № 1.
8. Кассирер Эрнст. Избранное. Индивид и космос. М.; СПб.: Университетская книга, 2000.
9. Косуха П. Світоглядний прорив. Ставка на час і терпимість. Віче. – 1994. – №7. – С.141-151.
10. Крымский С. Б. Философия как путь человечности и надежды. К. : Курс, 2000. 308 с.
11. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. М.: Прогресс, 1992. 415 с.
12. Мірчук І. Вступ до філософії. Мюнзен, 2006.
13. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? М: Директ-Медиа, 2009.
14. Сковорода Г. С. Розмова про істинне щастя / Пер. укр. мовою, приміт. О. Шевчука. – Х.: Прапор, 2002.
15. Сухина В. Ф., Кислюк К. В. Практикум по философии: учеб. пособие для студентов вузов. Х.: Фолио, 2001. 430 с.
16. Філософський енциклопедичний словник / Під ред. В. І. Шинкарука К.: Абрис, 2002.
17. Философский словарь / Под ред. Андре Конт-Спонвиль. М.: Палимпсест, Издательство «Этерна», 2012.
18. Філософський словник. Людина і світ / Хамітов Н., Крилова С. К.: КНТ, ЦУЛ, 2007.
19. Хайдеггер М. Что это такое – философия? // Вопросы философии. 1993. № 8.
20. Ясперс К. Ясперс К. Всемирная история философии: Введение / Пер. с нем. К. В. Лощевский. Санкт-Петербург: Наука, 2000. 272 с.
21. Энциклопедия эпистемологии и философии науки / Под ред. И. Т. Касавина. М.: "Канон+", РООИ "Реабилитация", 2009.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. ЕНМКД Філософія : <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=69>
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).
3. <http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> Сайт ОНУ ім. І.І.Мечникова.
- 5.<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
- 6.Каталог електронних бібліотек: <http://www.aonb.ru/iatp/guide/library.html>
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Електронна бібліотека з філософії <http://filosof.historic.ru/>
9. Електронна бібліотека <http://elibrary.rsl.ru/>
10. Електронна бібліотека підручників <http://studentam.net/>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика оцінювання. Враховується сума балів поточного контролю: 1 модуль - 30 балів, 2 модуль - 35 балів, ІНДЗ – 35 балів. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань.

Оцінювання

Розподіл балів по темах курсу:

Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12		
5	5	10	5	5	5	5	5	5	5	5	5	35	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Бали	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Прореєквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував чи паралельно опановує такі дисципліни як: «Аналітика всесвітньої історії», «Філософія Стародавнього Сходу».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.